

Stasiak-Cyran, Marta

Wyniki badań ratowniczych na terenie osady kultury przeworskiej w Nieszawie Kolonii, stan. 5, pow. Opole Lubelskie, w 2003 r.

Archeologia Polski Środkowowschodniej 7, 95-101

2005

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Marta Stasiak-Cyran

**WYNIKI BADAŃ RATOWNICZYCH NA TERENIE OSADY KULTURY PRZEWORSKIEJ W NIESZAWIE KOLONII,
STAN. 5, POW. OPOLE LUBELSKIE, W 2003 R.**

Osada w Nieszawie Kolonii, stanowisko 5 po raz pierwszy badana była wykopaliskowo w 1986 roku. Badania wznowiono w roku 1996 i kontynuowano w latach 1997–2000. W tym czasie zbadano obszar 1127,5 m² stanowiska odkrywając 65 obiektów archeologicznych. Są wśród nich: jamy gospodarcze, paleniska i obiekty o konstrukcjach słupowych, z których 7 można określić jako obiekty mieszkalne (ryc. 1) (W. Misiewicz, M. Polańska 1997; W. Misiewicz 1998; M. Stasiak-Cyran 1999; 2000; 2003).

W bieżącym sezonie odsłonięto obszar 124 m² powierzchni, koncentrując się na północno-zachodnim stoku niewielkiego wyniesienia, na którym położone jest stanowisko. Odkryto 4 nowe obiekty: duży obiekt naziemny o konstrukcji słupowej – nr 76, dwie niewielkie jamy o niestalonym charakterze – nr 77 i 78 oraz palenisko – obiekt 79. Zebrano łącznie 697 zabytków, w tym 12 zabytków wydzielonych.

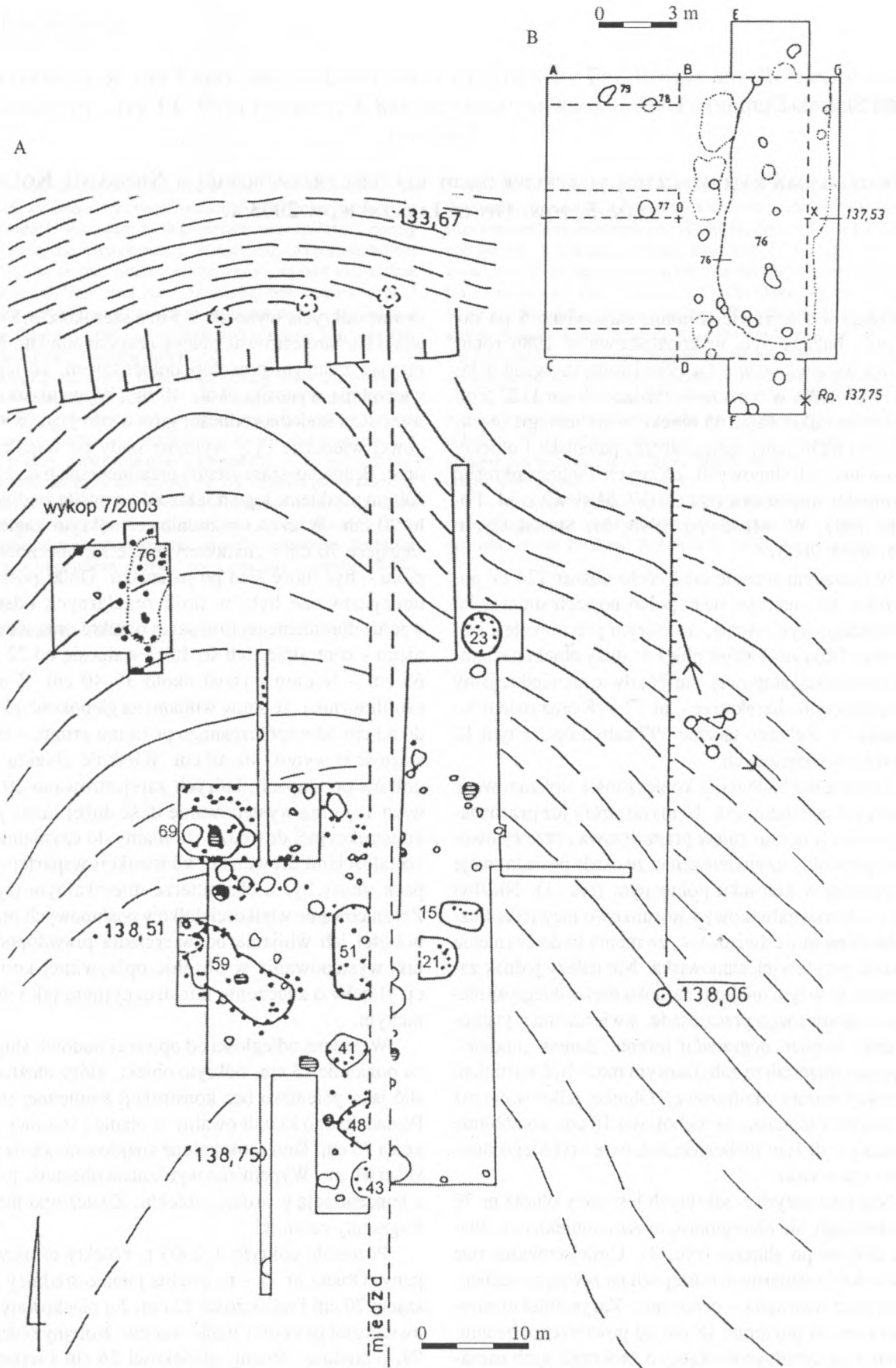
Tegoroczne badania, z konieczności zlokalizowane w pewnym oddaleniu (ok. 10 m) od strefy już przebadanej (pozostały obszar zajęty przez drzewa i krzewy owocowe) pozwoliły na stwierdzenie, że osada posiada swoją kontynuację w kierunku północnym (ryc. 1). Niezbyt liczny materiał zabytkowy i stosunkowo niewielka liczba obiektów może świadczyć, że mamy tu do czynienia ze strefą peryferyjną stanowiska. Nie należy jednak zapominać, że w tym miejscu, na stoku niewielkiego wzniesienia zajmowanego przez osadę, stwierdzono wyjątkowo duży stopień degradacji terenu. Zatem „ubogie” nasycenie materiałem zabytkowym może być wynikiem destrukcji warstwy kulturowej. Obiekty odkrywano tuż pod warstwą humusu, na głębokości 18 cm, co dobitnie świadczy o dużym niebezpieczeństwie szybkiego niszczenia stanowiska.

Najciekawszym z odkrytych jest duży obiekt nr 76 manifestujący się nieregularnym zaciemnieniem i układem dołków po słupach (ryc. 2). Umiejscowione one były w dość regularnych odstępach na zewnątrz zaciemnienia oraz wewnątrz – centralnie. Zarys obiektu zarejestrowano na poziomie 18 cm od powierzchni gruntu. Posiadał on kształt prostokątny o zaokrąglonych narożnikach, zorientowany według osi N–S. Długość na po-

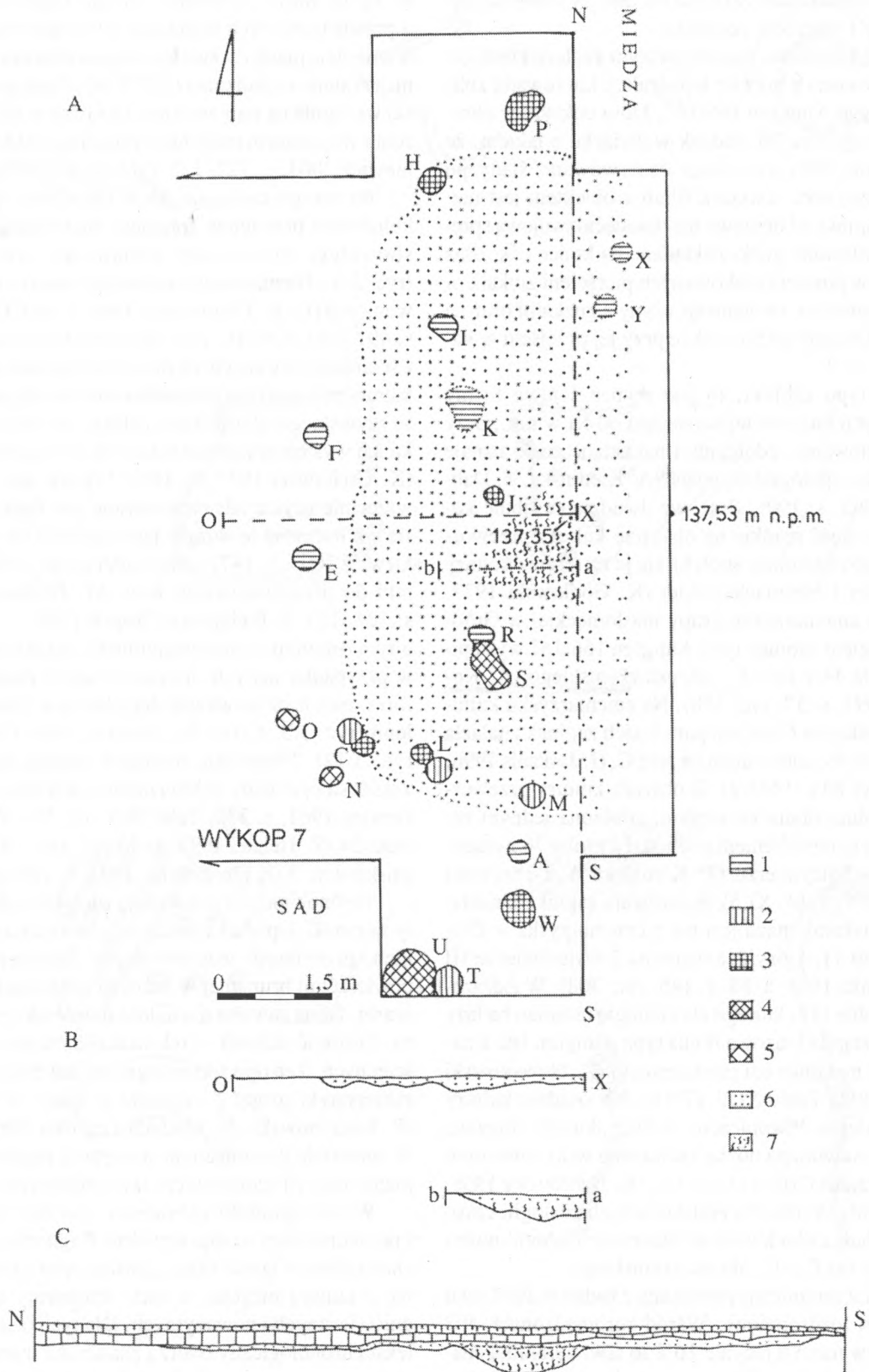
ziomie odkrycia wynosiła 9,5 m a szerokość 3,5 m. Nie udało się zarejestrować pełnego zarysu obiektu. Można przyjąć z dużym prawdopodobieństwem, że jego powierzchnia wynosiła około 40 m². Wypełnisko cechowała duża niejednorodność, gdyż aż do jego partii spągowej widoczne były wyraźne ślady po współczesnej orce. Brunatno-szara ziemia przemieszana była z jasno-żółtym piaskiem. Jego miąższość wynosiła średnio około 20 cm. W części południowej odkryto zagłębienie sięgające 70 cm i charakteryzujące się obecnością popiołu – być może ślad po palenisku. Dołki posłupowe umiejscowione były w dość regularnych odstępach wzdłuż domniemanej linii ścian obiektu oraz wewnątrz niego – centralnie. Ich średnica waha się od 22 cm do 65 cm – średnio wynosi około 35–40 cm. Z analizy profili wynika, że słupy wbijano na głębokość od 33 cm do 82 cm od współczesnego poziomu gruntu – średnio wartość ta wynosi 40–50 cm. Wielkość obiektu, układ dołków po słupach, których zarejestrowano 20 (pewnych 17) oraz występowanie dość dużej ilości polepy konstrukcyjnej dowodzą, że mamy do czynienia z pozostałościami drewnianej konstrukcji wspartej na słupach, może być o charakterze mieszkalnym (ryc. 2). Zróżnicowanie wielkości dołków posłupowych oraz głębokości ich wbijania odzwierciedla prawdopodobnie fakt występowania w obrębie opisywanej konstrukcji słupów o znaczeniu konstrukcyjnym jak i pomocniczym.

W pewnej odległości od opisanego budynku słupowej, na poziomie 23 cm, odkryto obiekt, który można określić jako palenisko bez konstrukcji kamiennej (nr 79). Posiadało ono kształt owalny w planie i średnicę wynoszącą 70 cm. Dno zaokrąglone znajdowało się na głębokości 61 cm. Wypełnisko wyróżniała obecność popiołu, z koncentracją w środku obiektu. Znalezione nieliczne fragmenty ceramiki.

Pozostałe odkryte w 2003 r. obiekty to niewielkie jamy. Obiekt nr 77 – to owalna jama o średnicy wynoszącej 70 cm i miąższości 22 cm. Jej nieckowaty profil uwidocznił pasmowy układ warstw. Kolejny obiekt – nr 79, o średnicy 56 cm, głębokości 26 cm i wypełnisku plamistym z udziałem jasnych plamek przypominających

Ryc. 1. Niezawa Kolonia, stan. 5. Osada kultury przeworskiej. A – plan wykopów wraz z odkrytymi obiektami; B – wykop 7 z 2003 r.

Ryc. 2. Niezawa Kolonia, stan. 5. Obiekt 76. A – plan na poziomie 18 cm; B – profile poprzeczne obiektu; C – profil wzdłużny N-S. Opis warstw: humus; 1 – szara ziemia, piasek; 2 – szara ziemia gliniasta; 3 – szara ziemia, piasek, rozdrobniona polepa i węgle drzewne; 4 – szara ziemia, piasek, rozdrobniona polepa, popiół; 5 – szara ziemia, piasek, rozdrobniona polepa; 6 – brunatno-szara ziemia z rozdrobnioną polepą i węglami drzewnymi; 7 – brunatno-szara ziemia z węglami drzewnymi i popiołem.

wapno, posiadał ostro zakończone dno. W obrębie jamki odkryto 1 fragment ceramiki.

Wśród zabytków, najciekawszym znaleziskiem jest fibula wykonana z brązu o konstrukcji kuszowatej zbliżonej do typu Almgren 166/167, którą odkryto w obrębie zarysu obiektu 76. Jednak w związku z faktem, że na poziomie odkrycia wciąż obserwowano ślady po współczesnej orce, związek fibuli z obiektem jest niepewny. Zapinka z Nieszawy ma dziesięciozwojową sprężynę, profilowane guzki nakładane na końce ośki oraz zdobienie w postaci żłobkowanych pierścieni zlokalizowanych pomiędzy zwojami sprężyny a guzkami oraz na główce i u nasady nóżki a także przy jej przejściu w kałłąk (ryc. 3: 7).

Tego typu zapinki, to jest dwuczęściowe formy o konstrukcji kuszowatej występują od III w n.e., przy czym facetowania, zdobienia i nakładane guzki uznaje się za cechy typologicznie późne (A. Kietlińska, T. Dąbrowska 1963, s. 190). Brązowe dwudzielne fibule kuszowate są dość rzadkie na obszarze kultury przeworskiej. Często natomiast spotyka się je na terenie kultury wielbarskiej i czerniachowskiej (K. Godłowski 1977, s. 27). Na cmentarzysku grupy maślomeckiej w Gródku nad Bugiem zapinka typu Almgren 166/167 wystąpiła w grobie 44 z fazy C_{1b} okresu rzymskiego (A. Kokowski 1993, s. 37, ryc. 35b). Na cmentarzysku kultury wielbarskiej w Cecelach para takich zapinek znalazła się w grobie 96, datowanym na fazę C₂ (J. Jaskanis 1996, s. 23, Tafel XIV: 96/1,2). Z obszaru kultury przeworskiej podobna fibula kuszowata, zdobiona jednym żeberkowanym pierścieniem pochodzi z grobu 76 z cmentarzyska w Spicymierzu (T. Kietlińska A, Dąbrowska 1963, s. 155, Tabl. XI:5). Kuszowata zapinka z nakładanymi guzkami znana jest też z cmentarzyska w Ciośnach, grób 11, który datowano na 2 ćwierćwiecze III w. (R. Jamka 1962, s. 88, s. 145, ryc. 30d). W Żdżarowie, w grobie 175, którego chronologię ustalono na fazy C_{1b}-C₂, wystąpiła brązowa fibula typu Almgren 162 z nawiniętymi na końce osi pierścieniami (Z. Nowakowski 2003, s. 302, Tabl. XLV:175/1). Na osadzie kultury przeworskiej w Piwonicach, w budynku 27, brązową zapinkę z podwiniętą nóżką znaleziono wraz z denarem cesarza Trajana (103–111 n.e.) (J., K. Dąbrowscy 1968, s. 450, Tabl. IX:10). Na podstawie tych analogii, chronologię fibuli z obiektu 76 w Nieszawie Kolonii można odnieść do faz C_{1b}-C₂ okresu rzymskiego.

Materiał ceramiczny pozyskany z badań w 2003 roku jest bardzo rozdrobniony. Wśród zgromadzonych 407 fragmentów naczyń jedynie 16% to tzw. ceramika charakterystyczna, czyli fragmenty wylewów, brzuśców, den i uch, które w przybliżeniu pozwalają wnioskować o formie naczynia, z którego pochodzą. Na tej podstawie można stwierdzić, że dominują naczynia o prostej tektonice: garnki i formy garnkowate. Słabo profilowa-

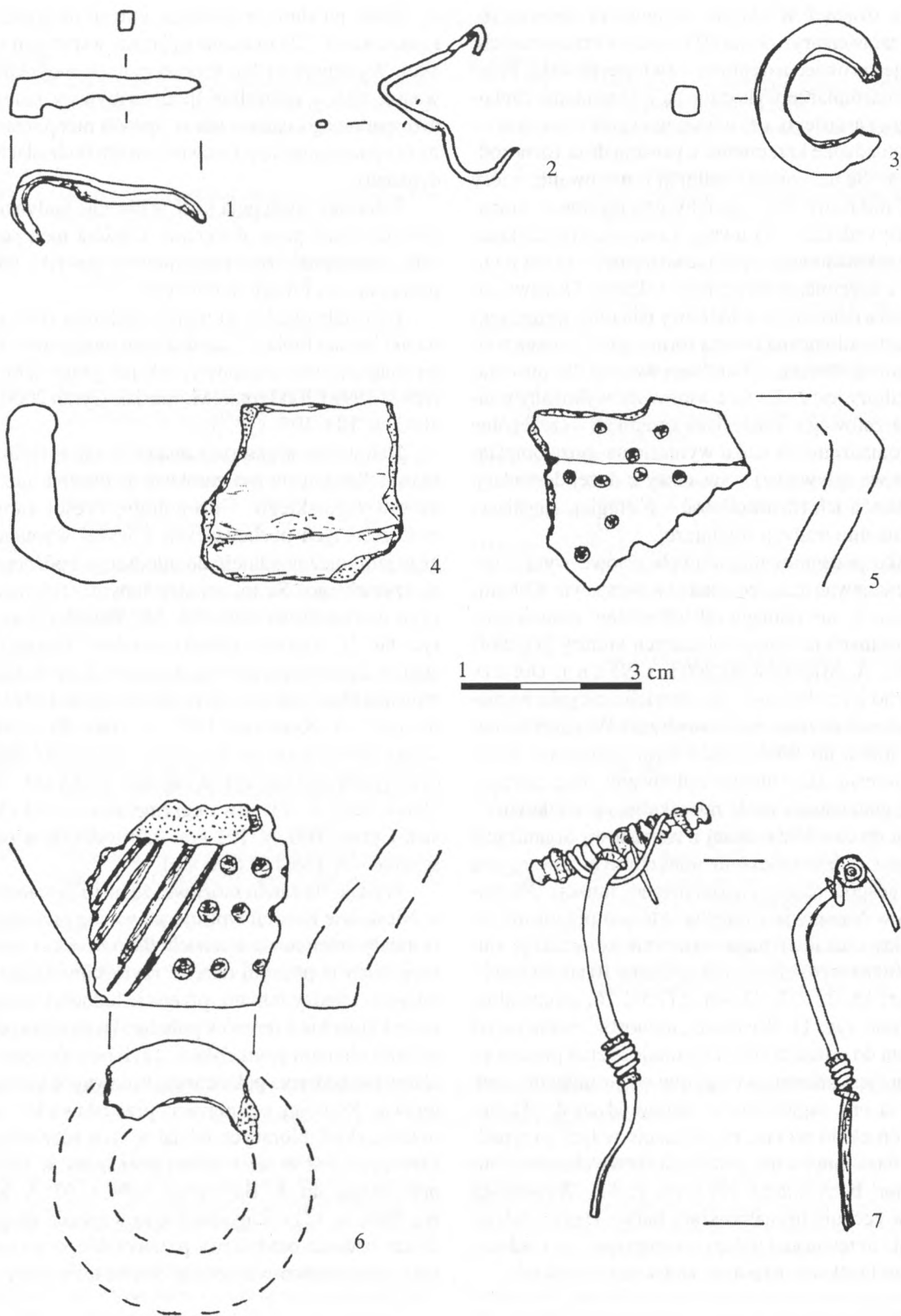
ne są też formy misowate, tak jak fragment miseczki o prawie pionowych ściankach, wykonany z gliny z dużą domieszką piasku i żwirku, o powierzchni szorstkiej, niestarannie zagładzonej (ryc. 3: 4). Podobna forma miski wystąpiła na stanowisku w Leżajsku w obiekcie 3 razem z fragmentem naczynia wykonanego na kole (I. Florkiewicz 2003, s. 122–123 Tabl. II:3).

Na uwagę zasługuje także znaleziony w warstwie kulturowej przydenny fragment niewielkiego naczynia sitowatego posiadający dodatkowo otwór w dnie (ryc. 3:6). Niemal identyczne formy znamy z osady w Piwonicach (I. i K. Dąbrowscy, 1968, s. 443 Tabl. VIII:8; s. 491 Tabl. XXVIII:10). Naczynia z dziurkami w dnie i ściankach bocznych są dość powszechne na osadach kultury przeworskiej i charakterystyczne dla całego okresu rzymskiego. Zauważono jednak, że na Górnym Śląsku ich występowanie ogranicza się do starszej jego fazy (K. Godłowski 1977, s. 146). Wydaje się, że ich powszechne użycie zdeterminowane jest funkcją. Uważa się, że naczynia te służyły jako cedzidła (m.in. I. Florkiewicz 2003, s. 147), choć widzi się też w nich pojemniki do przechowywania żaru (M. Jażdżewska 1988, s. 124, 125; I. Podgórska-Czopek 1999, s. 155). Teza o tym ostatnim zastosowaniu budzi jednak wątpliwości w przypadku małych, a czasem nawet miniaturowych form, takich jak te odkryte dotychczas w Nieszawie Kolonii (ryc. 3:5, 6) (też M. Stasiak-Cyran 1999, s. 126, ryc. 3:12). Niewielkie rozmiary cechują też naczynia z dziurkami z osady w Mierzanowicach stan. 3 (M. Miśkiewicz 1961, s. 278, Tabl. X:9, 12, 13), Żukowicach stan. 34 (Z. Hendel 1993, s. 46 ryc. ryc. 23:f), czy Leżajsku stan. 3 (I. Florkiewicz 2003, s. 136 tabl. VI:16).

Technologicznie przeważają zdecydowanie fragmenty ceramiki lepionej ręcznie o powierzchniach szorstkich, przełomach jednobarwnych brunatnych, barwie powierzchni brunatnej w różnych odcieniach i ciemnoszarej. Gлина zawiera dużą ilość domieszki piasku i żwiru. Grubość ścianek – od cienkościennych do grubościennych. Ten opis technologiczny jest zbliżony do charakterystyki grupy 5 ceramiki z osady w Drochlinie (P. Kaczanowski, R. Madyda-Legutko 1988, s. 246). W materiale ceramicznym występują pojedyncze fragmenty naczyń czernionych, tzw. stołowych.

Wśród ceramiki zebranej z warstwy humusowej i podhumusowej można wyróżnić fragmenty naczyń pochodzących z epoki brązu, związanych prawdopodobnie z kulturą łużycką, a także fragmenty naczyń średniowiecznych i nowożytnych. Dla tych ostatnich, kontekst chronologiczny tworzą znaleziska monet tzw. *boratynek* – w sumie znaleziono 3 egzemplarze. Z 2003 r. pochodzi szeląg litewski Jana Kazimierza z 1664 r. z mennicy w Wilnie.

Ostatni sezon badań przyniósł też serię znalezisk krzemiennych odkrytych przede wszystkim poza obiek-

Ryc. 3. Nieszawa Kolonia, stan. 5. Luźne: 1 – żelazo; sektor A: 3 – żelazo; sektor D: 2 – brąz, 4, 5 – glina; obiekt 76: 6 – glina, 7 – brąz.

tami, ale również w obrębie wypełniska obiektu 76. Łącznie zainwentaryzowano 69 zabytków krzemiennych. Dominuje surowiec narzutowy i świeciechowski. Pojedyncze egzemplarze wykonane są z krzemienia czekoladowego, pasiastego, ożarowskiego i gościeradowskiego. Zgromadzone krzemienie wykazują dużą różnorodność form. Są tu: odłupki, odłupki retuszowane, wióry i wiórki mikrolityczne, okruchy przemysłowe, drapacze, rylce i rdzenie. Na uwagę zasługuje rylce z krzemienia czekoladowego (lub radiolarytu?) i rdzeń dwupiętowy z krzemienia świeciechowskiego. Obydwa zabytki można datować na schyłkowy paleolit¹. Drugą sekwencję chronologiczną tworzą formy, które można wiązać z kulturą łużycką. Charakterystyczny dla inwentarzy tej kultury jest zwłaszcza wiórowiec wykonany z surowca narzutowego. Znaleźiska krzemieni – szczególnie ich nagromadzenie na stoku wyniesienia, poza obiektami (warstwa spływowa) – świadczy o dużej degradacji stanowiska, a ich różnorodność – o długiej, sięgającej końca paleolitu tradycji osadniczej.

Krótko podsumowując dotychczasowe wyniki badań można stwierdzić, że osada w Nieszawie Kolonii, stanowisko 5, nie odbiega od schematów osadniczych obserwowanych na innych obszarach kultury przeworskiej (por. A. Michałowski 2003, s. 95 i n.). Dotyczy to zarówno jej położenia – na niewielkim cyplu wyniesionym ponad poziom zalewowy rzeki Wyżnicy niedaleko jej ujścia do Wisły, jak i stylu zabudowy, który można określić jako nieuporządkowany. Nie zaobserwowano podziału na strefę mieszkalną i produkcyjną². Mamy tu do czynienia raczej z zagrodową organizacją przestrzeni, gdzie obiektom mieszkalnym towarzyszą obiekty gospodarcze o zróżnicowanej funkcji. Na stanowisku w Nieszawie – obiekty, którym przypisuje się mieszkalny charakter mają wyłącznie konstrukcję słupową. Można wyróżnić 8, maksymalnie 10 takich obiektów, o nr: 15, 21, 23, 43, 48, 51, 59, 76, ewentualnie 41 i 69 (por. ryc. 1). Wielkość „domostw” waha się od kilkunastu do ponad 50 m². Dominuje kształt prostokątny. Różna jest orientacja obiektów w stosunku do stron świata. Są one zagłębione w ziemię od 20 do 90 cm, średnio do około 60 cm, co wskazuje w tych przypadkach na naziemny, a nie półziemiankowy charakter budowli (por. B. Abramek 1993–94, s. 50). Wypełniska obiektów cechuje brunatno-szara barwa ziemi z udziałem węgla drzewnego i polepy, występującej w rozdrobieniu lub bryłkach, często z odciskami bierwion³.

Ślady po słupach konstrukcyjnych (dotychczas zarejestrowano 152) związane są przede wszystkim z obiektami. Występują wzdłuż ścian bocznych budynków i wewnątrz nich – centralnie (podtrzymywały konstrukcję dwuspadowego dachu) lub w sposób nieuporządkowany (są pozostałością po wewnętrznych podziałach w budynkach).

Paleniska występują bądź w obrębie budynków słupowych, bądź poza obiektami. Część z nich posiadała bruki kamienne, część prezentowała się tylko jako skupiska popiołu i węgla drzewnych.

Pozostałe obiekty to różnej wielkości jamy o bliżej nieokreślonej funkcji. Część z nich mogła mieć charakter magazynowo-zasobowy, tak jak grupy jam odkrytych w 1999 i 2000 roku (M. Stasiak-Cyran 2000, s. 93; 2003, s. 103–105, ryc. 5).

Datowanie większości obiektów odkrytych w Nieszawie Kolonii można zamknąć w obrębie faz B₂–C_{1a} okresu rzymskiego. Chronologię części zabytków, zwłaszcza tych pochodzących z wyżej wymienionych grup jam, można odnieść do młodszego i późnego okresu rzymskiego. Są to, między innymi, fragmenty naczyń toczonych na kole (np. M. Stasiak-Cyran 2003, ryc. 6d, f). Niektóre zabytki metalowe również wskazują na chronologię późniejszą niż ta, dotychczas przyjmowana dla osadnictwa przeworskiego na Lubelszczyźnie (por. A. Kokowski 1991, s. 186). Są wśród nich cztery fibule brązowe VI grupy Almgrena, następujących typów: późna wersja zapinki A.158 (M. Stasiak-Cyran 2000, s. 93), dwa egzemplarze A.162 (M. Stasiak-Cyran 2003, s. 101 ryc. 3c) i odkryta w ostatnim sezonie – A.166/167 (ryc. 3g).

Wydaje się zatem możliwe, że historia stanowiska 5 w Nieszawie Kolonii wpisuje się w ciąg przemian, które miały miejsce na terenach *Barbaricum* i prowincji rzymskich w późnym okresie rzymskim. Miało wtedy miejsce, między innymi, przejście ludności przez przełęcz karpackie z terenów południowych spowodowane inwazją plemion germańskich, czyli powrót części osadników pochodzenia północnego do dawnych miejsc osadnictwa. Problem reemigracji przedstawicieli kultury przeworskiej, biorących udział w tych zdarzeniach politycznych jest coraz częściej poruszany w literaturze przedmiotu (np. A. Barłowska 1984, s. 97; A. Kokowski 2001, s. 121). Zagadnienie to wyjaśnić mogą tylko dalsze badania osadnictwa przeworskiego we wschodniej i południowo-wschodniej strefie tej kultury.

¹ Wstępnej oceny zabytków krzemiennych dokonał dr hab. Jerzy Libera, za co składam mu podziękowania.

² Stwierdzenie to dotyczy oczywiście obecnego stanu badań – do 2003 r. odkryto łącznie 1251,5 m² osady. Jej całkowita powierzchnia może wynosić nawet do 1 ha.

³ Podobny opis wypełnisk obiektów mieszkalnych odnajdujemy na przykład na osadzie w Tokarni (Z. Lechowicz 1979, s. 164).

LITERATURA

- Abramek B.
1993–1994 *Grupa osad kultury przeworskiej znad południowego odcinka Warty datowanych od III–II w. p.n.e. do V–VI w. n.e.*, „Sieradzki Rocznik Muzealny”, t. 9, s. 49–68.
- Barłowska A.
1984 *Osada z późnego okresu wpływów rzymskich w Lesku, woj. Krosno*, MSROA, s. 51–101
- Dąbrowscy J. i K.
1968 *Osada lateńsko-rzymska w wsi Piwonice, pow. Kalisz*, Mat. Star., t. 11, s. 423–505.
- Florkiewicz I.
2003 *Osada z okresu wpływów rzymskich w Leżajsku na stanowisku 3*, MSROA, t. 24, s. 115–150.
- Godłowski K.
1977 *Materiały do poznania kultury przeworskiej na Górnym Śląsku (cz. II)*, MSiWŚ, t. 4, s. 7–238.
- Hendel Z.
1993 *Z badań wykopaliskowych na wielokulturowym stanowisku nr 34 w Żukowicach, woj. legnickie, przeprowadzonych w latach 1990–91*, „Dolnośląskie Wiadomości Prahistoryczne”, t. 2, s. 7–47.
- Jamka R.
1962 *Ciałopalne cmentarzysko kultury przeworskiej w Ciosnach, pow. Łódź*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace archeologiczne”, z. 3, s. 59–163.
- Jaskanis J.
1996 *Cecele. Ein Gräberfeld der Wielbark-Kultur in Ostpolen*, „Monumenta Archaeologica Barbarica”, t. 2, Kraków.
- Jazdzewska M.
1988 *Najciekawsze obiekty na stanowisku kultury przeworskiej w Siemiechowie nad górną Wartą*, PMMAE, nr 32, s. 109–129.
- Kaczanowski P., Madyda-Legutko R.
1988 *Wyniki badań osady z okresu późnorzymskiego w Drochlinie, woj. Częstochowa, stan. 3*, Spr. Arch., t. 40, s. 245–269.
- Kietlińska A., Dąbrowska T.
1963 *Cmentarzysko z okresu wpływów rzymskich we wsi Spycymierz, powiat Turek*, Mat. Star., t. 9, s. 143–254.
- Kokowski A.
1991 *Lubelszczyzna w młodszym okresie przedrzymskim i w okresie rzymskim*, Lublin.
1993 *Gródek nad Bugiem. Cmentarzysko grupy mastomęckiej, cz. I–III*, Lublin.
2001 *Ramy chronologiczne osadnictwa kultury przeworskiej w południowo-wschodniej Polsce*, WA, t. 54 (1995–1998), s. 109–128.
- Lechowicz Z.
1979 *Sprawozdanie z badań wykopaliskowych na późnorzymskiej osadzie w Tokarni, gm. Chęciny, woj. Kielce, stan. 2*, Spr. Arch., t. 31, s. 151–166.
- Nowakowski Z.
2003 *Cmentarzysko kultury przeworskiej w Żdżarowie, pow. sochaczewski*, WA, t. 56 (2002–2003), s. 283–379.
- Michałowski A.
2003 *Osady kultury przeworskiej z terenów ziem polskich*, Poznań 2003.
- Misiewicz W.
1998 *Wyniki badań osady kultury przeworskiej w Nieszawie Kol. stan. 5, gm. Józefów, woj. lubelskie*, APŚ, t. 3, s. 110–117.
- Misiewicz W., Polańska M.
1997 *Wstępne wyniki badań osady kultury przeworskiej w Nieszawie Kolonii, stan. 5, woj. lubelskie*, APŚ, t. 2, s. 106–112.
- Miśkiewicz M.
1961 *Osada z okresu rzymskiego w Mierzanowicach, pow. Opatów*, Mat. Star., t. 7, s. 255–287.
- Podgórska-Czopek J.
1999 *Osada z okresu rzymskiego w Otałęży, pow. Mielec, woj. podkarpackie (stanowisko 1)*, MSROA, t. 20, s. 89–162.
- Stasiak-Cyran M.
1999 *Wyniki czwartego sezonu badań na osadzie kultury przeworskiej w Nieszawie Kolonii, stan. 5, gm. Józefów n. Wisłą*, APŚ, t. 4, s. 123–129.
2000 *Wyniki piątego sezonu badań na osadzie kultury przeworskiej w Nieszawie Kolonii, stan. 5, pow. Opole Lubelskie*, APŚ, t. 5, s. 85–95.
2003 *Wyniki szóstego sezonu badań na osadzie kultury przeworskiej w Nieszawie Kolonii stanowisko 5, pow. Opole Lubelskie*, APŚ, t. 6 (2001), s. 98–106.

MARTA STASIAK-CYRAN

RESULTS OF RESCUE EXCAVATION CARRIED OUT AT A PRZEWORSK CULTURE SETTLEMENT IN NIESZAWA KOLONIA, SITE 5, OPOLE LUBELSKIE DISTRICT

In 2003, an area of 124 sq. metres of the north-western part of the site has been examined (fig. 1). Four new features have been discovered: a big feature of aboveground post construction – no. 76, two small pits of undetermined use – nos. 77 and 78 as well as a hearth – no. 79.

Among the distinguished features the most noteworthy is the big feature no. 76, which has been revealed as an irregular dark plot of land and some sequences of postholes (fig. 2). The postholes were situated quite regularly along the outlines of the dark patch and in the centre of it. The feature was rectangular in shape, oriented along the N-S axis.

Among the artefacts, the most interesting is a bow-like bronze fibula resembling the Almgren type 166/167 (fig. 3g). The item was

discovered within feature 76. On the basis of analogical finds, the chronology of the fibula can be affiliated with phases C_{1b}–C₂ of the Roman period. One of the most characteristic artefacts is also a fragment of the bottom part of a small sieve-like vessel, which additionally has a hole in the centre of the bottom (fig. 3f).

Summing up the results of the field investigation so far, it can be established that the settlement in Nieszawa Kolonia does not change the settlement schemes characteristic of other regions where the Przeworsk culture is present. The style of feature arrangement can be described as disorganized. No division into dwelling or production zones has been recorded. We are rather dealing here with a farmstead organisation of space, where dwelling features are accompanied by household ones of different function.